

OLIKO JEESUS JUMALA?

Sarjakirjotuksessani „Mitä on usko?“ käytin viimekuisessa Tietäjässä seuraavaa lausemuotoa: „Koska Jeesus Kristus on logoksen personallinen ilmennysmuoto.“

Tämän johdosta kirjottaa minulle eräs rakas ystäväni:

„Se opettaja, jonka opetuksia salaisessa maailmassa jo vuosikausia olen seurannut, nimittäin H. P. B., antoi minulle pohjan jo Salaisessa Opissaan sanoillaan: ‘ei siis kielletä aina läsnäolevaa jumalaa luonnossa vaan inhimillisen opinkappaleen (dogmin) jumalaa ja hänen *ruumiillistunutta sanaansa*. Ihminen äärettömässä luulevaisuudessaan ja ainaisessa ylpeydessään ja turhamaisuudessaan loi *sen jumalan* (logoksen lihassa) itsesaastuttavalla kädellään niistä aineksista, mitkä hän löysi ainekoneistostaan, ja tyrkytti sitä kumppaneilleen.’ Tämä oli H. P. B:n teosofinen perusta ja sille perusti hän Teosofisen Seuran, karkottaakseen tuolla totuudella sieltä pois lahkolaisuuden yhden varminnista tukipylväistä. Sillä kuinka on käynyt, kun opetus ruumiillistuneesta logoksesta on hyväksytty? On saatu yksi uskonto pyrkimään hegemoniaan toisten yli sovun, veljeyden ja rakkauden henki kokonaan karkotetuksi pois alkuperäisestä onnellisesta ekkleesiasta. Onhan meillä siitä todistuksia Teosofisessa Seurassammekin. Heti kun Steiner oli omaksunut opin lihaan tulleesta logoksesta, seurasi johdonmukaisesti toiset käskyt asteettain: 1) sinä olet Herra minun jumalani, älä palvele muita jumalia; 2) minä olen kiivas jumala, joka vihaan filistealaisia jumalia ja pakanoita; 3) vanhurskas se, joka ei istu pilkkaajitten parissa, ja siksi karkottakaamme Seurastamme kaikki toisin ajattelevat. Vielä on tallessani Steinerin äänenkannattaja *Mitteilungen*, jossa hän ilmottaa, ettei Teosofiseen Seuraan saa kuulua Idän Tähtien Järjestön jäsenet, mikä toimenpide onkin helposti ymmärrettävissä hänen logos-inkarnatsioninsa suoranaisena johtopäätöksenä.“

En tahdo tässä kosketella teosofis-antroposofista eroa, josta ensi vuonna tulee kuluneeksi seitsemän vuotta, tahdon vain huomauttaa, etten ole yhtä varma kuin edelläolevan kirjeen kirjottaja Antroposofisen Seuran opettajan, tohtori Steinerin kannasta Kristuskysymyksessä. Kun nimittäin vuosia sitten kerran kysyin eräältä oppineelta steineriläiseltä, opettiko toht. Steiner Jeesuksen olleen jumalan eli logoksen samalla tavalla kuin kirkko, vastasi Steinerin oppilas: „ei suinkaan, Kristus ei ole logos, vaan yksi seitsemästä elohimistä.“ Ja jollen muista väärin, olen jossain Steinerin julkaisussa lukenut, että Kristus oli ihminen muutamasta varhemmasta ihmiskunnasta (varhemmasta manvantarasta).

Mutta jääköön Steinerin kanta sikseen. En tahdo siitä puhua enkä sitä esittää, ennenkuin sen perinpohjin tunnen.

Kysymys on nyt siitä, pidätkö minä Jeesusta jumalana, ymmärrätkö minä kirkon tavalla väitettä, että Jeesus Kristus on logoksen personallinen ilmennys eli ruumistuma (inkarnatsioni). Mitä tähän vastaan?

Vaikkakin kirjoitussarjassani koetin siihen vastata, olen erittäin iloinen ja kiitollinen, että täten tarjoutuu etsimättäni uusi tilaisuus selvittää kantaani. Muuan toinen ystäväni huomautti minulle suullisesti, että kyllä kirjoitusteni johdosta tuntuu, kuin asettaisin Kristusta yläpuolelle entisiä opettajia ja kuin yleensä „vanha liitto“ olisi huonompi „uutta“.

Käyhän kristitty maailma taas viettämään vapahtajansa syntymäjuhlaa, kaikissa kirkkoissa kaikuu taas kiitoslause jumalalle, joka otti päällensä ihmisen halvan muodon ja siten lunasti ihmiskunnan ikuisesta kadotuksesta, johon synti ja paha ilman jumalan armoa olisi sen syössyt. Kristikunta tunnustaa: Jeesus Kristus maailman vapahtaja oli jumala itse, kukaan muu ennen häntä ei sitä ollut, eikä kukaan toinen hänen jälkeensä tule sitä olemaan.

Niinkö ajattelen minäkin?

Jos se olisi totta, ajattelisin niin ehkä pelkäisi sitä tunnustaa. Totuus on kalliimpi ja korkeampi kuin mikään uskonto. Oli valhe kuin lohduttava, kuin hyödyllinen, kuin kaunis tahansa, ei se ole minkään arvoinen totuuden rinnalla. Jos siis olisi totta, että Jeesus oli jumala niinkuin kirkko uskoo, miksen sitä tunnustaisi?

Mutta nyt ei ole totuus semmoinen. Totuus on paljon ihmeellisempi. Totuus on sitä laatua, että on aivankuin mahdotonta väittää jyrkästi sitä tai tätä. Jos sanon: kirkko on oikeassa, herätän väärinkäsitystä; jos sanon: kirkko on väärässä, rajotan henkistä todellisuutta. Sentähden sanon mieluummin, kuten äskeisessä Tietäjässä: kaikki ovat oikeassa, sillä totuus on niin häikäisevä, että kaikki inhimillinen tieto on hapuilevaa ja hämärää.

Jo „Valoa kohti“ kirjassa kirjoitin nuoren näkemykseni innostamana: „Taikauskoa on luulla, että itse ääretön Jumala olisi ilmottanut itsensä jossain kirjassa tai jossain henkilössä. Koko maailma on hänen ilmennyksensä ja ikuiset avaruudet ovat Hänen asuntonsa, joka tomuhiukkasessa on Hänen elämänsä ja joka ihmisessä Hänen henkensä – kuinka hän olisi voinut rajottua erityiseen aikaan ja erityiseen paikkaan?“ Nuo sanat muistuttavat H. P. B:n yllä toistettuja lauseita, ja noissa sanoissa seison vieläkin. Mitä siis tarkoitan, kun väitän, että Jeesus Kristus oli logoksen personallinen ilmennys?

Tarkotan sitä, minkä sanani ilmaisevatkin. En ole puhunut äärettömyyden jumalasta (josta kirkko puhuu), vaan logoksesta, joka Johanneksen evankeliumin sanojen mukaan „alussa oli jumalan tykönä“ (1:2).

Mitä on logos? Teosofeille tämä käsite ei ole vieras. Sillä on kaksi merkitystä: se on toiselta puolen se absoluutin eli äärettömän elämän ilmenemismahdollisuus, joka maailmankaikkeudessa on ilmennyt, eli niin sanottu universaalinen logos; toiselta puolen se taas on se yleismaailmallisen logoksen yksilöllinen eli individuaalinen rajottuma, joka on meidän aurinkokuntamme takana, sen henkisenä tajuntana, luojana, ylläpitäjänä ja lopullisena hävittäjänä. Tavallisesti käytämme logos-nimitystä tässä jälkimäisessä merkityksessä. „Logos“ on siis useimmiten samaa

kuin „meidän aurinkokuntamme logos“. Tässä mielessä minäkin olen sitä sanaa käyttänyt.

Mitä nyt merkitsee kreikkalainen sana *logos*? Se merkitsee „sana, luku, järki“. Siitä on johtunut esim. sana logiikka. Raamatun suomennoksessa käytetään logoksen vastineena sanaa *Sana* yhtä hyvällä – ehkä suuremmalla – syyllä voisi olla *Järki*. Johanneksen evankeliumin alkusanat kuuluisivat silloin: „Alussa oli Järki, ja Järki oli jumalan tykönä, ja Järki oli jumala. Se oli alussa jumalan tykönä. Kaikki on saanut syntynsä sen kautta, ja ilman sitä ei ole syntynyt mitään, mikä on syntynyt. Järjessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valo. Ja valo loistaa pimeässä, ja pimeä ei sitä omaksunut“ (1:1-5).

Tämä jo selvittää paljon. Logos on aurinkokuntamme maailmanjärki. Kun Jeesus Kristus on logoksen personallinen ilmennys, merkitsee tämä siis, että Jeesuksessa Kristuksessa aurinkokuntamme maailmanjärki on saanut inhimillisesti täydellisen, personallisen ilmaisumuodon. Eihän se mitenkään merkitse, että aurinkokuntamme kosmillinen järki silmänräpäyksiksikään olisi poistunut muista paikallisuuksista: yhtäläisenä kuin ennenkin se eli joka aurinkokuntamme atomissa ja elähytti joka ainoata elävää olentoa, siis joka ainoata ihmistäkin – kutakin elävää muotoa siinä määrin kuin sen muodon rajotukset sallivat. Jeesus Kristus oli vain täydellisin, „ensimmäinen monesta veljestä“.

Ennen Jeesusta Kristusta logos eli maailmanjärki ilmeni Buddhassa, Zarathustrassa, Laotsessa, Konfutsessa, Hermeksessä, Orfeuksessa, Krishnassa, Sokrateessa y. m. y. m. täydellisemmin kuin toisissa ihmisissä. Niinkuin hebrealaiskirjekin sanoo: ennen muinoin jumala puhui meille profeettainsa suulla. Ero noiden muinaisten profeettain ja Jeesuksen Kristuksen välillä oli vain siinä, että ennen Kristusta logos eli maailmanjärki ei ollut saanut haltuunsa yhdenkään ihmisen *koko ruumista*, ainoastaan hänen korkeampia käyttövälineitään, joidenka elämä sitten ilmeni ruumiissa aivojen, sydämen y. m. elinten välityksellä. Kristuksessa sitä vastoin koko ruumis oli pyhitetty logokselle eli maailmanjärjelle. Kristuksen ruumiissa ei ollut pienintäkään kohtaa, joka ei olisi ollut jumalallisen järjen läpäisemä ja kirkastama. Sentähden Kristus oli jumalan „poika“, jonka jumala oli ikäänkuin ruumiillisesti synnyttänyt.

Jeesus Kristus itse oli ihminen niinkuin me muut. Mutta hän oli samalla siinä määrin jumalallisen järjen täyttämä, että hän oli logoksen tähän asti täydellisin personallinen ilmennys.

Logos-käsitettä on kuitenkin syvennettävä ja tarkistettava. „Maailmanjärki“ ei ole abstraktinen käsite. Se on konkretinen todellisuus. „Valoa kohti“ kirjassa kirjoitin jo: „Maailmankaikkeus on aineelliselta puoleltaan rajotettujen kappaleiden muodossa ilmestyvä substanssi sekä henkiseltä puoleltaan rajotettujen aistimusten muodossa ilmenevä tajunta. Mikä yhteisellä nimellä sanottuna tietää, että ilmestynyt olemassaolo on panteoni tajuisia olentoja.“ Järjestä olisi turha puhua, ellei olisi järkevää tajuntaa, ja järkevä tajunta pysyisi ilmenemättömänä ja olemattomana, ellei olisi järkevästi

tajuavaa olentoa. Sentähden logos eli maailmanjärki on samaa kuin järkevästi tajuava olento, jonka järki, tahto ja tajunta ilmenee maailmassa. Toisin sanoen: aurinkokuntamme järki on jumalallinen olento, joka edustaa sitä järkitajuntaa, mikä meidän aurinkokosmoksessamme on ilmennyt. Aurinkokuntamme maailmanjärki on aurinkokuntamme jumala. Ja aurinkokuntamme jumala on kuvaamattoman korkea personallinen – jos sitä sanaa uskallamme käyttää – olento.

Että tämä personallinen olento, aurinkokuntamme logos, on puhunut profeettain suun kautta, sen helposti ymmärrämme. Mutta väärinkäsitys on lähellä, kun sanomme, että Jeesus Kristus oli hänen – aurinkokuntamme isän – personallinen ilmennys. Sentähden on otettava varteen, mitä edellä olen huomauttanut. Emme saa erehtyä luulemaan, että jumala käveli maan päällä Jeesuksen haahmossa. Jumala eli logos on kosmoksessamme kaikkiallinen, ei hän supistunut Jeesuksen muotoon. Hän vain oli täydellisesti läsnä Jeesuksen Kristuksen personallisuudessa. Jumalalle syntyi niin sanoaksemme oma personallinen ilmennysmuoto Jeesuksen Kristuksen kautta – häviämätön inhimillinen ilmennys.

Buddha oli myös logoksen ilmennys ja Krishna ja muut. Buddhalta niinkään Jumala sai häviämättömän inhimillisen ilmennysmuodon. Jeesuksen Kristuksen tarjoama apu jumalalle oli vain intensiivisempi, monipuolisempi ja ruumiillisesti okkultisempi. Se oli tähän asti täydellisin logoksen käyttöväline.

Tuleeko täydellisempää, en tiedä. Mahdotonta se ei ole minun käsittääkseni. Sen vain olen ymmärtävinäni, että entinen logoksen ilmennys ei tule uudestaan. Buddha ei enää ruumistu, Kristus ei liioin. Molemmat ovat jo täysiä hedelmiä. Sitä vastoin saattaa syntyä ihminen, joka ilmentää jumalan tavalla, jolla hän ei vielä ole ilmennyt. Jumalallisia ja inhimillisiä mahdollisuuksia emme saata rajottaa. Mutta kestääkseen Jeesuksen Kristuksen edessä semmoisen ihmisen täytyisi olla jotain vielä saavuttamatonta, jotain josta emme vielä osaa uneksiakaan.

Pekka Ervast.